

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje S.
45 D, mesečno 15 D; za ino.

Licejska knjižnica

90 D, za pol leta 90 D, za četrletno
210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI. Telefon šte. 552 LJUBLJANA, dne 13. oktobra 1923. Telefon šte. 552 ŠTEV. 121.

Cenjene naročnike uljudno pro-
simo, da blagovolijo

poravnati zapadlo naročnino.

Upraviništvo mora točno izpolnje-
vati svoje denarne obveznosti, zato
je tudi dolžnost naročnikov, da s
plačilom naročnine ne zaostajajo in
ne povzročajo listu z izterjavanjem
nepotrebnih stroškov in zamudo
časa.

Poslali smo vsem, ki niso še po-
ravnavali naročnine za tekoče leto,
položnice in prosimo, da nam na-
kažejo dolžni znesek, ker bi bili si-
cer primorani zamudnikom ustavi-
ti list.

Upraviništvo „Trgovskega lista“.

Ureditev denarstva v Avstriji.

V »Izvestjih zveze avstrijskih bank
in bankirjev« priobčuje generalni
ravnatelj avstrijske narodne banke
dr. Viktor Brauneis poročilo o po-
gojih za denarno ureditev v Avstriji.
Pravi, da bo ureditev vrednote
končni cilj in kronanje vse sanacijs-
ke akcije. Jako važen predpogoj je
seveda ozdravljenje državnih financ
in vzpostavitev državnega kredita.
O popolnem ozdravljenju državnih
financ bo mogoče govoriti šele ta-
krat, ko si bo mogla Avstrija s svo-
jim lastnim kreditom brez tujih ga-
rancij dobiti sredstva za pokritje
izrednih izdatkov ali začasnega pri-
mankljaja. Brž, ko bo kričeče ne-
razmerje med dohodki in izdatki v
avstrijskem proračunu moglo biti
odstranjeno, bo prišla ona doba za-
upanja, ki jo finančna uprava po-
trebuje. Tedaj šele bo mogla finanč-
na uprava dobiti iz lastne moči oni
kredit doma in na tujem, ki ga po-
trebuje najprej za kritje neizogib-
nih primanjkljajev, potem pa za
resnično produktivno gospodarsko
politiko. Kljub dosedanemu napred-
ku je treba rešiti še težke probleme
in ne moremo še danes reči, kdaj
bo cilj dosežen.

Drugi pogoj pred definitivno re-
šitvijo vrednostnega problema je
kritje vrednote. Ko je začela avstrijs-
ka narodna banka poslovati, je bil
obtok bankovcev krit s 27%. Danes
pa znaša kritje že 48,5. Poleg tega
ima narodna banka med aktivnimi
točkami tudi nekaj rezervne go-
tovine v inozemskih plačilnih sred-
stvih. Upamo, da bomo šli tudi v
zadnjih mesecih leta 1923 po istem
potu zvišanja kritja naprej, in sicer
prav izdatno. Pozicija zavoda je že
danes močna in popolnoma kos
vsakemu morebitnemu motenju go-
spodarskega razvoja. Če pa hoče-
mo vrednostne razmere zaključno
urediti, si moramo napraviti sodbo
o bodoči trgovski in plačilni bilanci.
Leta 1922 je bila avstrijska trgov-
ska bilanca še za 540 milijonov zla-
tih kron pasivna. Sicer strokovnjaki
vedo, da taka statistika še ne pove
vsega, vendar moramo gledati na
to, da naš zavod trajno lahko pre-
maga vsak naval, prihajajoč iz tako
velikega importnega presežka. Do-
tok kapitala iz inozemstva je go-
tovo zelo dobrodošel in mi brez nje-
ga sploh biti ne moremo. Nikakor pa
ne smemo tega dotoka smatrati za
trajni aktivum naše plačilne bilance.
V kolikor je ta obtok utemeljen sa-
mo v spekulativnih nagibih, bo go-
tovo prenehal; če bo pa stalno

ostal pri nas, se bo pa v plačilni
bilancah bodočih let izkazal kot pa-
sivna točka, z ozirom na obresti in
izplačevanje dobička.

Vse to preračunjevanje, prece-
njevanje itd. smatram za najbolj
kočljivo poglavje vrednotnega pro-
blema. Ustvarjajoč si objektivno
sodbo o današnjih razmerah, mora-
mo reči, da vključ ugodnemu raz-
voju državnih financ in vključ trd-
nemu stališču našega zavoda še ni
prišel čas, ko bi se lahko z goto-
vostjo oprijeli vrednotne ureditve.
Zato tudi ne moremo govoriti o bo-
dočem razmerju nove vrednote do

papirne krone, in tako razmotriva-
nje tudi nima nobenega smotra. O
tem bomo lahko govorili šele tedaj,
ko se bo vsa stvar obravnavala in
reševala.

Vlada namerava izdati kovani de-
nar. To ni v nobeni zvezi z vpraša-
njem bodoče ureditve denarne vred-
note, tudi tedaj ne, če bi hoteli za
kovani denar v vrednosti več sto ali
več tisoč papirnatih kron določiti
novo ime. Izdajanje kovanega denar-
ja pa dvigne ugled denarja sploh,
je velik moralni uspeh, in bi zo-
pefna vpeljava takega denarja po-
krepila tudi čut za varčevanje.

Obmejni promet ob Muri.

Ker nas zanima, ali se vrši obme-
jni promet na naši severni meji v na-
šo škodo ozir. ali imamo od dvome-
jaškega sistema kak dobiček, smo
se obrnili na nekatere odlične na-
slove ob naši severni meji. Eno pr-
vih tozadevnih poročil se glasi: Od
našega obmejnega prometa v sploš-
nem ne poznamo dosedaj niti ene
sončne strani, pač pa same senč-
ne, katerih posebno veliko nam prina-
ša t. zv. dvomejaški sistem, ki se,
kakor znano razteza na daljavo 10
kilometrov obojestransko. Ta dvo-
mejaški sistem nudi avstrijscem naj-
lepšo priliko, da si v nahrbtnikih,
katerih obseg pa ni določen, izna-
šajo iz naših krajev vse kar morejo
dobiči in kar jim z ozirom na valuto
in pomanjkanje najbolj prija. Av-
strijci smejo iz naših krajev iznašati
mast, meso, moko itd. po 5 kg na
dan in na osebo. Ravno tega blaga
po naših obmejnih krajih ni v izobi-
lju, ker v njem nismo produktivni,
nego smo sami konsumenti. Naše
ozemlje ob Muri pripada k pasivnim
krajem. Ako torej Avstrijci iznašajo
to blago iz naših krajev, nam po-
vzročajo samo povečanje draginje.
Mi smo produktivni samo na vinu.
Ravno vina Avstrijci nočejo, ozir.
ga radi nesrečne izvozne carine tu-
di ne morejo. Pač pa si glede do-
bave vina iz naših vinogradnih kra-
jev pomagajo sami. Kakor znano,
so največji gospodarji obmejnih vi-
nogradov ravno Avstrijci, zlasti bo-
gataši iz raznih trgov pa tudi iz
Gradca samega. Le tem je dana, če
ne gre drugače tudi po raznih ovir-
kah ugodna prilika izvažati svoje
blago iz naših krajev v Avstrijo. Na
ta način je avstrijskim vinogradni-
kom po naših slovenskih gorica-
h podana prilika, da bolje obdelujejo

vinograde in tudi lažje bolje plaču-
jejo naše delavce. Ako vlada noče
iz našega gospodarskega stališča
razumeti to nevzdržno razmerje,
glede razpečavanja edinega pro-
dukta to je vina, je naša vinogradni-
štvo ob meji že danes obsojeno na
pogin in sicer v najkrajšem času.
Vsaj za naše obmejno vinogradni-
štvo bi se morala ublažiti izvozna
carina. Ta za nas življenska točka
naj se končno razreši ob priliki
opetovano preložene končne ve-
veljavne obmejne korekture. Mi bi
imeli od Avstrije edino dobiček, ako
bi smeli uvažati sladkor, petrolej,
sol, vžigalice in cigaretni papir.
Ravno tega blaga pa ne smemo
uvažati. Edino ugodnost, katero nam
jo je prinesel dvomejaški sistem,
imamo v avstrijskih mlinih. Pa tudi
tu le v foliko, da nam ni treba preda-
leč voziti žita v mline v Maribor ozir.
še dalje. Sicer pa ima tudi pri tej edi-
ni ugodnosti Avstrija večji dobiček
od nas, kakor pa nasprotno. Od ži-
ta, ki ga meljejo v avstrijskih obme-
jnih mlinih, plačujemo namreč: en del
v naturi, drugo pa v naši valuti in
sicer po kurzu, kakor ga Avstrijci
določajo — torej imajo Avstrijci tu-
di pri tej edini naši ugodnosti tri-
krajno korist. Vse drugo blago se
za nas v sedanjih razmerah ne iz-
plača več uvažati ozir. prinašati iz
Avstrije, ker ga dobimo doma ce-
neje. Tudi avstrijski mesarji n. pr. v
Špilju nam povzročajo le škodo, ker
nakupujejo našo živino. — To so
podatki, ki so se ob priliki kongre-
sa zadrugnega saveza v Celju izro-
čili tudi načelniku ministrstva g. dr.
Vel. Stojkoviću. V kratkem pa nam
bodo na razpolago tudi podatki od
naše obmejne industrije.

...

Ustanavljanje in delovanje kmetijskih društev (zadrug) po deželi.

Leta 1919/20 so se pričela usta-
navljati na deželi kmetijska društva
na zadrugni podlagi. Začetek jim je
bil nad vse ugoden, ker je bilo tr-
govstvo po zaslugi političnega ča-
sopisja vseh barv pri ljudeh ljubo
obsovaženo kot glavni krivec dra-
ginje, oduševstva, navijanja cen itd.
Trgovine so pa bile prazne.

Pri ustanavljanju kmetijskih za-
drug so znali nekateri ljudje po-
seben spretno izrabljati momental-
no zagafo trgovstva. V kratkem
času je imela vsaka fara svoje kme-
tijsko društvo, katero je imelo raz-
lične ugodnosti v oproščenju davč-
ne dolžnosti, cenenu obratnemu
kapitalu pri ljudskih posojilnicah;
posebno ugodnost so pa imela pri
nakazilu sladkorja, soli, petroleja in
koruze, medtem ko je bilo trgov-
stvo na celi črti prikrajšano in za-
postavljeno.

Vpisovanje članov je doseglo
skoraj število vseh hišnih števil in
ustanovitelj so bili na svoje uspehe
zelo ponosni, saj so dosegli dva
uspeha. Največ se jim je šlo za po-
litičnega. Kaj in kako so pri agit-
ranju za te zasluge govorili — o
tem prihodnjič.

Po odpravi različnih koncesij v
škodo trgovine, je pa začelo ra-
pidno padanje števila članov, ker
se niso uresničile oziroma izpolnile
obljube iz naslova: cenen nakup,
razdelitev dobička med člane in
druge ugodnosti. Danes so po ve-
čini ta društva že dvomljivo aktivna,
o kakem uspehu sploh ne more biti
govora; lepo število jih je že likvi-
diralo.

Da pa zajezijo vedno rastočo iz-
gubo članov, so pričeli prodajati
tudi nečlanom, (davčni uradi pa v
tem niso videli nikake zlorabe iz-

jemnega določila glede prodaje ne-
članom) posluževali so se različne
reklame itd.

Skoraj v nobenem slučaju se pa
ta društva niso držala načela, od-
nosno namena, radi katerega so se
ustanovila in registrirala. Kmetijska
društva so se ustanovila kot zadru-
ga z omejeno zavezo, tako, da je
vsak član vplačal delež K 20 in še
z enkratno svojo v slučaju konkurza
jamčil, skupno forej K 40 na vsake-
ga člana.

Kakor je znano, je ljudstvo vendar
nekoliko nezaupljivo in je začelo
spravovati, kedo bo trpel izgubo v
slučaju konkurza. Na slična vpra-
šanja se je zopet povedalo, da čla-
ni v nobenem slučaju ne trpijo izgu-
be, ker je poročstvo omenjeno na
določeno svojo, preko katere se ne
pojde.

Sedaj pa stavimo na ustanovitelje
kmetijskih društev sledeče vpraša-
nje.

Kmetijsko društvo v N. N. ima
500 članov à K 20 in varščino K 20
skupno na člana K 40 ali K 2000 kot
obratna glavnica in varščina; vsake-
mu lajiku je pa znano, da znaša za-
loga z inventarjem itd. K 1.000.000.
Posojilnica in dobavitelj imajo za
tirjači od društva K 990.000. V sluča-
ju konkurza vsled rapidnega padca
cen ali druge nezgode ima društvo
K 600.000 nepokritega dolga. — Kdo
bode sedaj plačal žirirane dolgove
v znesku K 600.000?

Pri odgovoru se pa naj ne iz-
govarjajo na kritje dolga iz doseže-
nega dobička, katerega ni bilo do-
slej, še manj ga pa bode odslej.

Trgovci z dežele.

Mednarodni kovinski trg v zadnjih treh tednih.

Menda so začeli v Ameriki do-
mačini bolj kupovati, prišla je pač
jesenska sezija. Od druge polovice
septembra in od prve polovice ok-
tobra so si producenti veliko obetali.
Cene so trdne in se gibljejo stalno
skoraj na isti višini. Prejšnje tedne
so tudi Japonci veliko naročali; se
že kažejo posledice potresa. Ame-
rikanci si pa od japonskih naročil
ne obetajo dosti, ne verjamejo v
kupno moč naročevalcev. To se je
opazilo tudi na novojorškem kovin-
skem trgu, kjer so šle cene vseh
kovin nazaj, kar bi se spričo velikih
naročil gotovo ne bilo zgodilo. Sa-
mo svinec si je nekoliko opomogel,
kar pa ni v zvezi z japonskimi na-
ročili, temveč z dobro tendenco te
kovine za navzgor.

Kakor so pričakovali, tako se je
tudi zgodilo: nakupljivost Japoncev
je zelo razočarala. Ovire ob obnovi
japonske so prevelike in ne morejo
Japonci z delom in z naročili tako
hitro naprej, kakor bi radi. Ameri-
ški listi so bili zelo optimistični, tr-
govci pa ne. Kljub temu je bilo pa
tudi v začetku oktobra dosti naro-
čil. Cene jekla so bile trdne, surovo
železo je ohranilo zadnjo ceno.
Cene bakra so šle na novojorški
borzi tudi v prvem tednu oktobra
gor; vzroka iščejo v morebitni na-
meri producentov, da skrijajo pro-
dukcijo in v večji eksportni možno-
sti na Nemško in Francosko. Je pa
veliko vprašanje, če bodo Ameri-
kanci z nemškimi naročili zadovolj-
ni; vsaj v bližnji bodočnosti.

Istega mnenja glede Japoncev so
angleški časopisi. Pravijo, da Ja-
ponci prav gotovo ne bodo plačali
fiksiranih visokih cen, ker sploh ni-

majo namena kriti svoje zahteve s tako visokimi cenami. Opozarjajo tudi na težkoče financiranja, ki Japoncem ne dovolijo velepotezne obnove v kratkem času. Zato so tudi na Angleškem cene kovin šle nazaj. Glede svinca pa pravijo, da bo Japonska z ozirom na dobre zveze z Mehiko, bogata na svinco, si ga rajši poceni nabavila tam. Na angleškem železnem in jeklenem trgu je povpraševanje po surovem železu precej veliko; to pozdravlja jo z veseljem, ker so producenti v zadnjih mesecih baje prodajali pod lastno ceno. Prej je bila francoska in belgijska konkurenca premočna. Angleška produkcija v avgustu je šla spet nazaj. Producirali so 600.000 ton surovega železa in 583.000 jekla napram 714.000 in 821.000 ton v maju kot mesecu največje produkcije in napram 655.000 in 624.000 v juliju. Za september še ni številk.

Razmere na francoskem jeklenem in železnem trgu so se poslabšale. Cene so se namreč vsled rastoče tendence francoske devize rapidno dvignile. Bojijo se, da bo kupčija zastala, ker so napravni stroški še zmeraj previsoki in so se cene koksa vsled premajhnega dovoza iz Poruhirja in ne velikih obstoječih zalog dvignile. Produkcija tovarn je večja kakor povpraševanje; koncem prve letošnje polovice je bilo za 50% več zaloge, kakor 31. decembra 1922, namreč 4.500.000 ton. Belgijski trg je bil še trden, sicer se pa pojavlja na njem isto, kar na francoskem trgu. — Pravtako na Luksemburškem. Tudi tam čutijo posledice ruhrske zasedbe, tudi tam se pozna odvisnost od tujega premoga.

Na nemški železni in jekleni trg je vplival devizni trg seveda zelo neugodno, cene so šle kvišku v ogromni izmeri. Doma je pomanjkanje blaga, nabava iz inozemstva je pa zelo otežkočena, cene so previsoke. Pričakujejo nadaljno zvišanje cen pri vsem blagu. Brezposelnost raste, inozemskega kupca skoraj ne vidiš več. Cene so šle skoraj povsod čez svetovno pariteto, tudi v železu so naprimer višje kakor v Angliji. Število plavžev se je zelo skrčilo. Iz vseh znakov se da sklepati, da Nemčija v doglednem času na svetovnem trgu ne bo mogla nastopiti kot uspešen konkurent. Ne sme se pa prezreti, da bo Nemčija domačo potrebo kmalu lahko sama krila in da bo šla pozneje tudi naprej. Že govorijo o sporazumu nemške in francoske težke industrije, kar bi imelo za vse dežele zelo velike posledice. Nemški premog in francoska ruda je kaj lepa kombinacija.

Čehi so si precej obetali od japonskih naročil; pa začetkoma ni bilo nič posebnega. Vzroki so isti, kakor veljajo za druge producente.

Sedaj so pa Japonci že prišli. Čehi upajo, da bodo dobra kakovost češkega blaga in pa dobre stare zveze z inozemstvom imele za posledico večja naročila; seveda ne še v najbližjem času. Cene so skoraj zmeraj iste; padle bodo šele takrat, kadar bodo padle cene premoga. Splošno ne morejo produkcije zmognosti tako dvigniti, kakor bi bilo v zadnjem času potrebno. Poleg tega se je pojavila v zadnjem

času vsled nemško-francoske poravnave na trgu negotovost.

Izvoz v Nemčijo se bo zmanjšal. Zato so iskali in dobili nove odjemalce, oziroma so staro prodajno ozemlje povečali. V prvi vrsti omenimo balkanske države, ki bodo dober odjemalec za več let naprej. Ker se je rudarski štrajk končal, bodo seveda cene premoga nižje in bo vplivalo to seveda ugodno tudi na kovinski trg.

Zanimivosti o brezžičnem brzojavu.

Na univerzi v Bologni je leta 1896. H. Hertz pokazal učinek električne iskre; da se da vzpostaviti iz kratkih žic sestojeci vodilni sistem, ki s pomočjo električne iskre povzroča zamahe električnega toka v milijonskih menjavah na sekundo. Njihovi induksijski učinki se razširjajo v prostoru s hitrostjo svetlobe ter se dajo dokazati na oddaljenih vodilnih sistemih kot električni menjalniki.

Med predavanjem je komaj 23 letni inženir Marconi spoznal, da potrebuje ta priprava še nadaljno popravilo. Ko je pozneje dospela vest od vseh svetovnih strani, da dela Marconi na iznajdbi brezžičnega brzojava, se je našlo zadostno kritiko, med njimi tudi strokovnjakov, ki so dvomili o tej iznajdbi. Marconi je imel na razpolago električno iskro, Branlyjev koherer, kateri je nakazal izvanredno hitro izpremembo električnega toka, in tudi Popoffovo sprejemno pripravo, katere je izkazala nastopajoče zračne valove.

Marconi je 15. maja 1897 prvič pokazal britanski brzojavni upravi na otoku Flat Holme na 5 km dolgi progi iznajdbo brezžičnega brzojava. S tem je bilo to, v velikih svetovnih krogih še neverjetno vprašanje rešeno. Dokazalo se je, da se ta iznajdba brezžičnega brzojava napravi najbolj lahko na takih prostorih, kjer ni mogoče napraviti direktnih žičnih zvez.

Profesor Slaby na šarlotenburški univerzi se je za ta problem zelo zanimal. Imel je lahko delo, ker se je zato zelo interesiral nemški cesar, kateremu je Slaby predložil svoje poizkuse. Slaby je svoje poizkuse nadaljeval na šarlotenburški univerzi. Videl je, da je Marconi napravil iznajdbo na glavni podlagi, antenah. Nič manj ni tudi profesor Braun v Strassburgu v tej smeri svoje priprave studiral in vse iznajdbe, katere je že imel na razpolago, uporabil v prid novim iznajdbam. Na ta način sta nastala dva nemška sistema, katere sta se leta 1903 združila v svetovnem brezžičnem brzojavu.

Velike važnosti je iznadba, ki se pripisuje prof. dr. Braunu. Ta je spoznal pomanjkljivost Marconijeve od-

pošiljalne priprave in je podal sredstva, pa katerih so se te odstranile. Profesor Braun je prvi spoznal pomen slabo udušenih valov. Za to mu gre vsa zasluga. Z iznajdbo takozvane dušene iskre po profesorju Wiena in po zaslugi grofa Arco in Rendall, ki je uporabljal novi svetovni brezžični brzojavni sistem zvenceh isker, je bil napravljen velik korak za razvoj brezžičnega brzojava. Danskemu inženirju Poulsenu se je končno posrečilo proizvajati enakomerne zamahe z zadostnim menjalnim številom za intenziteto. Profesor Goldsmith je iznašel visoko frekventni stroj, ki so ga vpeljali v prikladni obliki s pomočjo društva »Telefunken« v Berlinu, za praktično brzojavljenje.

Vprašanje je torej, kako je mogoče da prispe elektrika od dajalnega urada k sprejemnemu aparatu? Tu ne gre za prenos, ampak le za razširjanje električnih in magnetnih sprememb. Če pridejo ti valovi v aparat, ki je zelo primerno prirejen in ki se nahajajo v sonihanju z odpošiljalne postaje, tedaj vzbujajo v rezonatorju kratke močne zamahe.

Za današnjo dovršenost brezžičnega brzojava se imamo zahvaliti Amerikancu Lee de Fosterju, ki pokaže tudi najslabše električne valove ter s tem neizmerno poveča občutljivost sprejemnega aparata. Ta iznajdba na polju brezžičnega brzojava dopušča tudi najboljše izrabo električne iskre, njena naprava in učinkovanje je neodvisno od doslej dragocenih anten in stane mnogo manj. Bistvo priprave je steklena, brezžična cev. Učinek je izborn. Signali z različnim učinkom, kakoršni se rabijo v brezžičnem brzojavu, učinkujejo v oddaljenem mestu na sprejemni aparat. Na aparatu je priprava, ki omogoča spremembo občutljivosti, da se slišijo glasovi ali signali skoraj vseh brezžičnih postaj in to ne samo na sprejemnem aparatu, ampak tudi v celi sobi ali dvorani, v kateri je sprejemni aparat, ker brzojavlja vsaka brezžična postaja z različnimi valovi, je sprejemni aparat priročno napravljen, da ni treba velike pozornosti in ki dovoli tudi neizurjenemu, aparat tako uveljaviti, da odstrani vsa motenja drugih postaj. Družbe

za brezžični brzojav v Berlinu gradijo sedaj prostorno majhne brezžične postaje, ki se dajo postaviti od enega mesta na drugo, sprejemajo pa tudi brezžične pogovore v razdalji 19.000 km.

Glede fotografiranja brezžičnih brzojavnih signalov je v Dublinu neki Tomare iznašel aparat, s katerim se dajo fotografirati brezžični signali. S to pripravo so se poizkusili, ki so prav dobro izpadli, napravili v Dublinu. Brezžični signali so bili razločni in razumljivi. Ta iznajdba je zelo važna, ker vreme ne vpliva na razločnost signalov. Motenja od drugih brezžičnih postaj pa ni pričakovati, ker se je med vsemi brezžičnimi postajami dogovorilo, da vsaka postaja brzojavlja ob gotovem času svoja sporočila. Celotno svetovno vojno so se med seboj sovražne postaje držale tega dogovora. Fotografiranje brezžičnih signalov je tedaj tako napredovalo, da je mogoče prenesti sliko iz Amerike v Evropo.

M. Savić:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Iz Nikolajevičev prodajajo navadno v Ulžice, Rožanstvo pa prodaja po celi Srbiji. V Čacku in Valjevem se doseže višje cene, toda dovoz tja je zelo drag. Do Čacka in nazaj se potrebuje tri dni in znaša najemnina za konja tri dinarje. Do Valjevega je pet dni, a najemnina za tako dobo stane štiri do pet dinarjev. Iz inozemstva ne prihajajo nakupovati, marveč prekupejo in preprodajajo po Srbiji siromašnejši ljudje. Akoravno se en del lesenih izdelkov že nadomešča s pločevinastimi izdelki, kakor zajemalke in lopate, vendar raste konzum blaga, kakor se širi razprodaja po Srbiji in sicer v bolj oddaljenih krajih. Samo zadnje leto so posamezniki, ki niso dobili dovoljenja za sekanje lesa v državnem gozdu in radi kuhanja pekmeza in s prevažanjem iz Ravne ter prenašanjem lesa iz Murtenice prenehali z izvrševanjem obrti. Izvršila se je gotove vrste specializacija v tem oziru, da se izdelujejo predmeti, ki ne spadajo v sodarsko stroko. Tako izdelujejo v Alinem potoku sode in kmetijske zabojke, surove in barvane ter s pestrimi krogi poslikane. Zaboje izdelujejo iz 10 in pol metra dolgih desk in sicer izdelajo po dva zaboja na dan. Ako pa se deske struga, potem traja izdelava dveh zabojev tri dni. Dva zaboja se lahko proda za štiri do pet dinarjev. V Ravnah izdeluje šest obrtnikov stole, v Sirogojnu pa se bavi z njih izdelavo poleg posod in meril za žito iz bukovnega lesa pet obrtnikov. Takih mernikov se lahko izdelata po dva komada na dan. Bukove deske se

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Ko je stopila Sabina v svojo sobo, ji je izročila služkinja pisemce, ki ga ji je napisala neznana ji roka. »Kdo je prinesel pismo?« je vprašala Sabina.

»Neki tuji mož,« je odgovorila deklica. »Imena ni hotel povedati in je dejal, da odgovor ni potreben.«

Sabina je čitala: »Gospodična, ne triumfirajte prezgodaj. S svojim zapeljivim obnašanjem ste privabili k sebi nekega gospoda, kateremu leži že v naravi in krvi, da zapeljuje, pozablja in da z dotičnimi, ki poslušajo na njegove besede, nesramno ravna. Nedavno je prisegel neki drugi, zdaj je omanil vas. Tudi vam se bo le hlinil in vas končno izdal.«

Podpisa ni bilo nikakega, toda Sabina je takoj vedela, da ni pisal teh vrstic nihče drugi kakor Rozalija. Na plamenu sveče je pismo prižgala in vrgla goreči papir v peč. Molče je gledala, kako je pojemal plamen, kako je končno popolnoma

ugasnil in zapustil le kupček sivega pepela. Ni bilo videti solze v njenih očeh, ni slišati glasu iz njenih ust, — molče je pritisnila roko na svoje utripajoče srce.

6.

Itzig, vzdržni, trezni, hladnokrvni Itzig se je nahajal v velikem razburjenju. Mrzlična rudečica je pokrivala njegov koščeni obraz in ustnice so se mu neprestano premikale v živahnem samogovoru, ko je tekal po cesti, mahaje z rokami. Mirno spanje je poznal komaj le še po imenu. In vse to le zaradi tega, ker se je neki stari grofici izgubil njen ljubi psiček, in je iz žalosti in jada njegova lastnica nevarno zbolela. Itzigu je njeno trpljenje toliko prizadajalo, da bi bil revež kmalu sam prišel ob svoje zdravje. Žalibog pa ni bilo ravno življenje dotične častiljive dame povod njegovim skrbem, ampak za vsem tem je tičalo popolnoma nekaj drugega. Po dolgih razgovorih s svojim svetovalcem Hippusom, se je namreč končno ojunail, da je podvzel neko velikanško kupčijo.

Neki plemenitaš je slabo gospodaril in se je dal toliko časa golju-

fati, dokler mu niso lepega dne prodali celega posestva. Izkupiček dražbe pa ni dosegel svote dolgov, ki so bili vključeni na posestvo. In tako je neki upnik, lastnik hipoteke dvanajstisoč tolarjev zaman poskušal, da bi iztisnil iz obubožanega plemenitaša omenjeno vsoto. Dolžnik je bil brez vseh sredstev, in sodišče ni našlo ničesar s čemur bi moglo pokriti dolg. Lastnik hipoteke je ožofen gledal na dokument, ki ga je držal v rokah in ki je postal zanj popolnoma brez vrednosti. Vse te okoliščine je premočilo Itzigo bistro oko. S plemenitašem je stal že nad leto dni v iskreni zvezi; iz usluge, kakor je sam izjavljal, je kupoval od njega stare suknjiče, mu nekolikokrat celo posodil manjše vsote denarja in na ta način izsledil marsikako tajnost nesrečneževega življenja. Izvohunil je, da napenja njegov znanec vse moči, da bi prišel v milost neke bogate stare tetke, ki bi se ga nato ljubeznivo spomnila v svoji oporoki. Pogosto jo je obiskoval, ji skrbno izpolnil vsako željo, čital ji v zimskih večerih časopise in romane in se ji na vse mogoče načine tako prilizoval, da ga je končno resnično vzljubila. Vse

te dogodke je Itzig zasledoval s pazljivim očesom. Podkupil je služkinjo stare dame, ki mu je nekega dne skrivnostno zaupala, da je danes prisluškovala pri vratih sobe; njena gospodarica, katero je položila žalost po izgubljenem psičku na smrtno posteljo, je delala oporoko in se v njej pošteno spomnila svojega revnega nečaka. Ko je Itzig to izvedel, je šel takoj k posestniku propale hipoteke in za štiristo tolarjev odkupil od njega dokument in vse pravice, ki mu jih isti nudi do dolžnikove osebe.

Osem dni nato je umrla teta in nečak je podedoval večji del njene zapuščine. Zdaj je prišel tudi za Itziga pravi čas. Kot slaba vest je prišel zasledovati uboga dediča in ga predramil iz prvih sladkih sanj o bodoči sreči. Bilo se mu je nemogoče izogniti. Z železnimi kleščami je stiskal Itzig svojo žrtev, in roka postave mu je energično stala ob strani; po dolgem obotavljanju je moral dedič končno vendar odnehati. Z osemstisoč tolarji, večino svoje dedščine, se je odkupil od neizprosne Itziga.

(Dalje sledi.)

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Ustanovljeno leta 1910.
Dolgoletna garancija za dobro
kakovost.

Cenejšje kakor ilovna opeka.

Kamenit sestoji iz azbesta (ka-
men) in portland-cementa, vsled
tega je streha vedno močnejša
in ne zahteva nobenega popra-
vila.

Dolžnost vsakega poseznika strehe
je, da si naroči večno trpežno in
ognja varno streho iz

KAMENITA = ETERNITA.

Najcenejša manufaktura

pri

I. Trpin, Maribor.
Glavni trg štev. 17

KOLESA

NAJBOLJŠA NUDI

J. GOREC

LJUBLJANA

PALACA J. KRED. BNK

Ivan Jelačin

Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mlelih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna posrežba!

Zahtevajte cenik!

Priporočamo:

Josip PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Grilzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istočas igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit,
koks za kovače ter livarne, bencin in
amerikanski petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

AVTO

bencin, pnevmatika olje, mast, vsa
popravila in vožnja. Le prvovrstno
blago in delo po solidnih cenah nudi
Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Lepa jedilnica

(mahagoni)

se prodaja

radi pomanjkanja prostora po zelo
ugodni ceni. Naslov v upravi „Trgov-
skega lista“.

Telefon 436.

Telefon 436.

TOVARNA KANDITOV

FR. ROZMAN

Maribor, Aleksandrova c. 57

priporoča

VSE VRSTE KANDITOV (BONBONOV)

po najnižjih tovarniških cenah.

ZAHTEVajte CENIK!

LJUBLJANA

SINON GREGORČIČEVA ULICA 13

Telefon štev. 552

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko

spadajočih del.

Izvršitev točna in solidna!

NA VELIKO IN MALO!

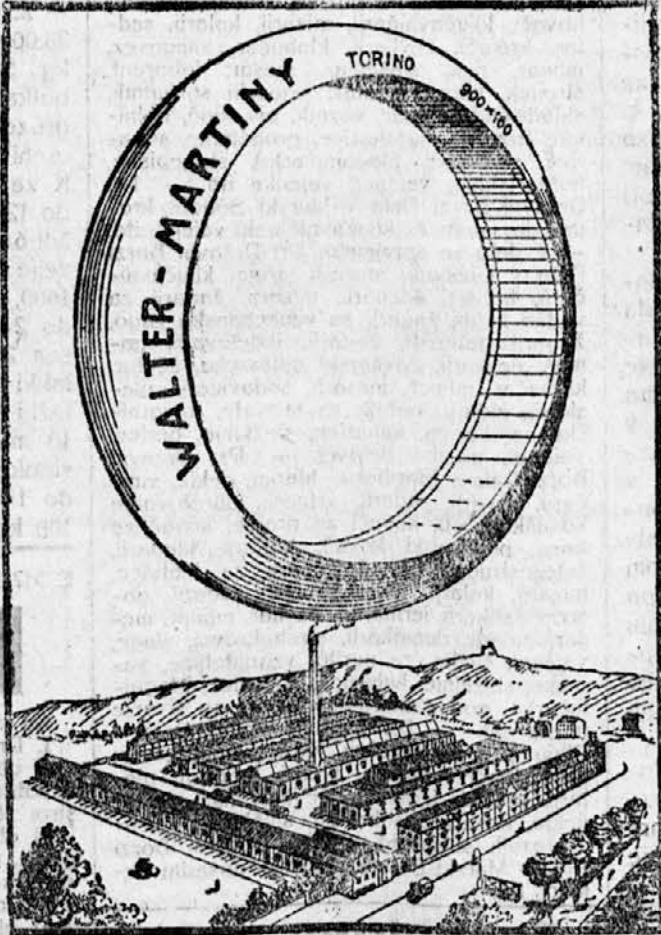
Priporočamo: galanterijo, nogavice,
potrebščine za čevljarje, sedlarje,
rinčice, podloge (belgier), nadalje
potrebščine za krojače in šivilje,
gumbe, sukanec, vezeno, svilo,
tehnične decimalne in balancne naj-
ceneje pri

Josip PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Pristopajte kot član k
društvu

TRGOVSKA AKADEMIJA!

'Svetla'

Telefon št. 588.

d. d.

LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2

HILŠERJEVA ULICA 5

PODRUŽNICE:

DUNAJSKA CESTA 20

MESTNI TRG 25

Maribor

Zagreb

Beograd

TOVARNIŠKA ZALOGA POLNOGUMIJASTIH OBROČEV,
pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov
in vsakovrstnega auto-materijala.

Na razpolago

STISKALNICA za montiranje polnogumijastih obročev.

VELIKA ZALOGA ELEKTRO - MATERIJALA.

Solidna in točna posrežba.

Cene brez konkurence.

Zastopstvo svetlovnih tovarn.

TELEFON 268

USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljše
referenca. — Tudi na
obroke dobavi trdka

Ljubljana
Gradišče št. 10

THE REX CO.

ERIKA

Zagreb

Duga ulica 32

